

OPETUSHALLITUS

Lukiodiplomi

Kuvataide

2008–2009

Kuvataiteen lukiodiplomin sisältö

1	Lukiodiplomin muoto, rakenne ja laajuus	3
2	Kuvataiteen lukiodiplomin osat	3
3	Lukiodiplomikurssi	3
4	Portfolio	4
5	Lukiodiplomin arviointi	4
	A Yleistä arvionnista	4
	B Arvioinnin kohteet ja kriteerit	5
	Portfolio	5
	Teos	6
	Lukiodiplomin kokonaisarviointi	
	– teos ja portfolio	7
	Essee	7
	Liitteet	
1	Opiskelijan muistilista	9
2	Opettajan muistilista	10

1 Lukiodiplomin muoto, rakenne ja laajuus

Kuvataiteen lukiodiplomi on itsenäisesti toteutettava näyttö, johon sisältyy portfolioyöskentelyä. Lukiodiplomi toteutetaan lukion yhden soveltavan kurssin aikana ja sen suorittamiseen varataan 38 tuntia. Kuvataiteen lukiodiplomi koostuu teoksesta, portfolioista ja esseestä. Ennen lukiodiplomikurssille osallistumista opiskelijalla täytyy olla suoritettuna neljä (4) lukion hyväksymää kuvataiteen kurssia. Lukiodiplomin tehtävävaihtoehtoja on kuusi, joista opiskelija valitsee yhden (tehtävä 1–6). Lukiodiplomin tehtävät pohjautuvat lukion opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin kuvataiteen pakollisiin ja syventäviin kursseihin. Lukiodiplomikurssin päättövaiheessa opiskelija kirjoittaa lukiodiplomiin kuuluvan esseen. Esseen kirjoittamiseen varataan neljä (4) tuntia.

2 Kuvataiteen lukiodiplomin osat

	Tuntimäärä	Vaikutus kokonaisarvosanaan
I Työ- ja ajankäyttösuunnitelma (ei arvioida, liitetään lukiodiplomityöhön) Työpäiväkirja (ei arvioida, ei liitetä lukiodiplomityöhön) <i>Portfolio</i> <i>Teos</i>	34 tuntia	<i>3/4 lukiodiplomin arvosanasta</i>
II Essee	4 tuntia	<i>1/4 lukiodiplomin arvosanasta</i>

3 Lukiodiplomikurssi

Opiskelija toteuttaa lukiodiplomin itsenäisesti kuvataideopettajan valvonnassa. Essee kirjoitetaan kokeenomaisessa tilanteessa.

Lukiodiplomikurssin alussa (2–3 h) opettaja jakaa ja käy opiskelijoiden kanssa läpi lukiodiplomin suorittamisen ohjeet ja tehtävät. Opiskelijalla on oikeus saada opettajan ohjausta näiden tuntien aikana. Opettajalla on oikeus rajata opiskelijan toimintamuotoja.

Opiskelija tekee lukiodiplomikurssin aluksi työ- ja ajankäyttösuunnitelman ja antaa siitä kopion kuvataideopettajalleen. (Liite 3). Työ- ja ajankäyttösuunnitelma koostuu lukiodiplomin lähtökohtien, tavoitteiden ja päämäärien kuvauksesta sekä ajankäyttösuunnitelmasta. Työ- ja ajankäyttösuunnitelma liitetään portfolioon, mutta sitä ei arvioida.

Opiskelija pitää lukiodiplomikurssilla työpäiväkirjaa, jota hän hyödyntää portfolioyöskentelyprosessin kuvauksessa. Työpäiväkirjaa ei jätetä arvioitavaksi.

Kuvataiteen lukiodiplomin suorittanut opiskelija saa erillisen lukiodiplomitodistuksen lukion päättötodistuksen liitteenä. Suoritettu lukiodiplomi merkitään lukion päättötodistuksen kohtaan ”lisätiedot”. Lukion soveltavana kurssina suoritettava lukiodiplomikurssi merkitään lukion päättötodistukseen koulun opetussuunnitelman määrittelemällä tavalla.

Kuvataiteen lukiodiplomin suorittamisen voi keskeyttää. Jos opiskelija suorittaa lukiodiplomikurssin jättämättä lukiodiplomityötä arvioitavaksi, hän voi edellytysten täytyessä saada siitä hyväksytyin kuvataiteen kurssisuorituksen. Opiskelija voi uusia kuvataiteen lukiodiplomikurssin.

4 Portfolio

Kuvataiteen lukiodiplomin osana valmistettava portfolio koostuu työskentelyprosessin kuvauksesta kuvin ja sanoin sekä työskentelyn itsearviinnista.

Työskentelyprosessin kuvaus sisältää

- esimerkkejä työskentelyn vaiheista
- luonnoksia, kokeiluja ja tutkielmia
- työskentelyyn vaikuttaneita kuvia ja muuta aineistoa
- mahdollista muuta lähdeaineistoa
- työskentelyn itsearviointia
- työ- ja ajankäyttösuunnitelman, jota ei arvioida

Tekijä valitsee portfolioon muodon (salkku, kirja, video, digitaalinen tallennusmedia, blogi jne). Portfolioon ulkoasun tulee olla perusteltu suhteessa valittuun tehtävään.

5 Lukiodiplomin arviointi

A Yleistä arvioinnista

Lukiodiplomin suorituksen arvioi lukion kuvataideopettaja ja yksi kuvataiteen asiantuntija. Kumpikin arvioitsija suorittaa arvioinnin ensin itsenäisesti. Lopullisen arvosanan he päättävät yhdessä. Mikäli arvioitsijat eivät pääse yksimielisyyteen rehtori määrää kolmannen arvioitsijan. Lukiodiplomisuorituksista laaditaan arviointipöytäkirja, jonka kumpikin arvioitsija allekirjoittaa. Arviointipöytäkirja tallennetaan lukion arkistoon.

Lukiodiplomisuorituksen arviointi kohdistuu portfolioon, valmiiseen teokseen ja esseeseen. Portfolioon ja teoksen yhteinen vaikutus lukiodiplomin arvosanaan on kolme neljäsosaa (3/4). Esseen vaikutus lukiodiplomin arvosanaan on yksi neljäsosa (1/4).

Lukiodiplomin suorituksesta annetaan aina yleisarvosana asteikolla 1–5 seuraavasti:

- 5 = erinomainen
- 4 = kiitettävä
- 3 = hyvä
- 2 = tyydyttävä ja
- 1 = hyväksytty.

Yleisarvosanan lisäksi lukiodiplomitodistukseen merkitään lukiodiplomin osat, lukiodiplomitehtävän aihe ja toteutustapa sekä annetun kokonaisarvioinnin kriteerit.

Lukiodiplomin arvioinnin avoimuutta ja kehittämistä tukee lukiodiplominäyttely, johon voidaan liittää julkinen arviointikeskustelu. Näyttelyn ja arviointikeskustelun järjestäminen on lukioille vapaaehtoista oppilaitoksen omaa kehittämistyötä.

Lukiodiplomin arvioinnin lähtökohtana ovat yleiset ja tehtäväkohtaiset perusteet. Arvioinnin yleiset perusteet koskevat kaikkia tehtävävaihtoehtoja. Yleisiä ja tehtäväkohtaisia arvioinnin perusteita sovelletaan aina suhteessa tehtävän määrittelyyn ja suorittamisohjeeseen.

Arvosanojen kriteerit on määritelty arvosanoille 5 (erinomainen), 3 (hyvä) ja 1 (hyväksytty). Näiden määrittelyjen pohjalta arvioitsijat muodostavat arvosanoille 2 (tydyttävä) ja 4 (kiitettävä) kriteerit.

B Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Portfolio

Lähtökohdat, tavoitteet ja työskentelyprosessin hallinta:

Arvioinnin kohteet:

- Opiskelijan työskentelyn kuvaus vastaa valittua tehtävää
- Lukiodiplomin aiheen tutkiminen eri näkökulmista
- Teoksen kehittäminen luonnosten, kokeilujen ja muun aineiston avulla
- Ennakkoluulottomuus ja ongelmanratkaisukyky työn sisällön ja muodon etsimisessä

Arvosanan 5 (erinomainen) kriteerit:

Opiskelijan asettamat lähtökohdat ja tavoitteet ovat selkeitä ja vaativia.

Työskentelyn kuvaus tukee erityisen hyvin opiskelijan valitsemaa tehtävää, sen lähtökohdia ja tavoitteita.

Opiskelija osoittaa sekä ennakkoluulottomuutta että määrätietoisuutta tiedon hakeamisessa ja kokeilujen tekemisessä.

Opiskelija etsii luovasti ja päämäärätietoisesti erilaisia ratkaisuja tavoitteidensa suuntaisesti.

Arvosanan 3 (hyvä) kriteerit:

Opiskelija on löytänyt valitsemaansa tehtävään henkilökohtaisen näkökulman.

Työskentelyn kuvaus ilmentää opiskelijan tavoitteita ja se muodostaa kokonaisuuden.

Opiskelija esittää portfolioissaan luonnoksia, kokeiluja ja muuta aineistoa.

Valitulla aineistolla on yhteys tehtävään ja opiskelijan tavoitteisiin.

Arvosanan 1 (hyväksytty) kriteerit:

Opiskelijan asettamat lähtökohdat ja tavoitteet on kuvattu puutteellisesti.

Työskentelyn kuvaus ilmentää opiskelijan tavoitteita niukasti ja/tai yksipuolisesti.

Opiskelija esittää portfolioissaan luonnoksia ja kokeiluja niukasti.

Valinnat ja itsearviointi:

Arvioinnin kohteet:

- Ratkaisujen kriittinen tarkastelu
- Valintojen perustelu suhteessa omiin tavoitteisiin
- Työskentelyprosessin keskeisten ongelmien oivaltaminen ja kulun jäsentäminen

Arvosanan 5 (erinomainen) kriteerit:

Opiskelija on tehnyt työskentelyn etenemisen kannalta punnittuja ja kriittisiä valintoja.

Opiskelija ymmärtää työskentelyprosessin kokonaisuuden.

Opiskelija arvioi monipuolisesti työnsä vahvuuksia ja puutteita.

Opiskelija perustelee tekemänsä valinnat suhteessa omiin tavoitteisiinsa.

Arvosanan 3 (hyvä) kriteerit:

Opiskelija on tehnyt työskentelyn etenemisen kannalta joitakin valintoja.

Opiskelija osaa jäsentää työskentelyprosessin etenemistä.

Opiskelija osoittaa työnsä ansioita ja puutteita sekä perustelee valintojaan.

Arvosanan 1 (hyväksytty) kriteerit:

Opiskelija on tehnyt työskentelyn etenemisen kannalta vain niukasti valintoja.

Opiskelija jäsentää työskentelyprosessin etenemistä niukasti.

Opiskelija osoittaa työnsä ansioita ja puutteita heikosti.

Teos

Arvioinnin kohteet:

- Teoksen visuaalinen kokonaisuus, valitun muodon ja sisällön suhde.
- Kuvallisten ilmaisukeinojen, materiaalien ja tekniikoiden käyttö tavoitteiden ilmaisemisessa.
- Teoksen innovatiivisuus ilmaisussa ja aiheen valinnassa.
- Aiheen käsittelyn syvällisyys ja kiinnostavuus.

Arvosanan 5 (erinomainen) kriteerit:

Teos on vaikuttava, kiinnostava ja syvälinen kokonaisuus.

Teoksen visuaalinen kokonaisuus tukee tekijänsä tavoitteita.

Teoksessa käytetyt kuvalliset ilmaisukeinot, materiaalit ja tekniikat tukevat toisiaan erinomaisesti.

Teos on kekseliäs ja omintakeinen.

Arvosanan 3 (hyvä) kriteerit:

Teos on kiinnostava kokonaisuus ja vastaa tekijänsä tavoitteita.

Teoksessa käytetyt kuvalliset ilmaisukeinot, materiaalit ja tekniikat tukevat toisiaan.

Kuvallisten ilmaisukeinojen, materiaalien ja tekniikoiden käyttö on sujuvaa.

Opiskelija on valinnut teoksensa sisältöön sopivan ilmaisutavan.

Arvosanan 1 (hyväksytty) kriteerit:

Valitut kuvalliset ilmaisukeinot, materiaalit ja tekniikat eivät tue toisiaan hyvin.

Kuvallisten ilmaisukeinojen, materiaalien ja tekniikoiden käyttö on harjaantumaton.

Opiskelijan valitsema ilmaisumuoto tukee teoksen sisältöä heikosti.

Lukiodiplomin kokonaisarviointi – teos ja portfolio

Arvioinnin kohteet:

- Lukiodiplomin kiinnostavuus, sisällön ja ulkoasun keskinäinen yhteys
- Lukiodiplomissa näkyvä prosessiajattelu, työskentelyn eteneminen ja teokseen vaikuttaneet tekijät
- Lukiodiplomin taiteellinen ja visuaalinen toteutus
- Opiskelijan osoittaa tiedostavansa oppimistaan

Arvosanan 5 (erinomainen) kriteerit:

Lukiodiplomi kertoo tekijänsä tavoitteista.

Lukiodiplomi muodostaa taiteellisen kokonaisuuden, jossa sisältö ja esittämismuoto tukevat toisiaan.

Lukiodiplomin kokonaisuus on visuaalisesti kiinnostava.

Opiskelija osoittaa johdonmukaisuutta itsearvioinnissaan ja tarkastelee teoksen ja prosessin vuorovaikutusta oman oppimisen näkökulmasta.

Arvosanan 3 (hyvä) kriteerit:

Lukiodiplomi kertoo tekijänsä tavoitteista.

Lukiodiplomissa on havaittavissa pyrkimystä taiteelliseen toteutukseen.

Lukiodiplomista hahmottuu tekijän valitsema näkökulma teemaan.

Arvosanan 1 (hyväksytty) kriteerit:

Lukiodiplomi ei kerro selvästi tekijänsä tavoitteista.

Lukiodiplomin sisältö ja esittämismuoto tukevat toisiaan heikosti.

Tekijän valitsema näkökulma teemaan ei hahmotu lukiodiplomista.

Tehtäväkohtaiset arvioinnin kohteet:

- Tehtäväkohtaiset arvioinnin kohteet ovat tehtävien yhteydessä

Essee

Esseen arviointi kohdistuu opiskelijan kykyyn yhdistää oma työskentely johonkin kuvataiteen tai visuaalisen kulttuurin ilmiöön, muuhun keräämäänsä lähdeaineistoon ja taiteentuntemukseen. Arvioinnin kohteena on myös kirjoittajan kyky ilmaista sanallisesti ajatuksiaan. Esseessä korostuu kirjoittajan omakohtainen pohdinta ja oman työn kriittinen arviointi.

Arvioinnin kohteet:

- Essee osoittaa opiskelijan taiteen tuntemusta tai visuaalisen kulttuurin, teoksen lähtökohtien pohdintaa ja syventää portfolioissa kuvattua työskentelyprosessia
- Esseen kielellinen ilmaisu: Esseen kielellinen ilmaisu vastaa sisältöä ja opiskelija osoittaa hallitsevansa kuvataiteen sanastoa

Arvosanan 5 (erinomainen) kriteerit:

Opiskelija pohtii syvällisesti ja luovasti valitsemaansa aihetta.

Opiskelija tiedostaa valitsemansa näkökulman ja osaa välittää näkemyksiään muille perustellusti.

Hän tiedostaa, miten jokin taiteen tai visuaalisen kulttuurin ilmiö, taidesuunta, teos ja/tai taiteen tekijä ovat vaikuttaneet hänen työhönsä.

Hän osaa valita olennaisen keräämästään lähdeaineistosta.

Kieliasu on selkeä.

Arvosanan 3 (hyvä) kriteerit:

Opiskelija kertoo työhönsä vaikuttaneista taiteen tai visuaalisen kulttuurin ilmiöistä, taidesuunnista, teoksista ja/tai taiteen tekijöistä sekä muusta keräämästään lähdeaineistosta.

Opiskelija käyttää tehtävään soveltuvia lähteitä.

Kieliasu on selkeä.

Arvosanan 1 (hyväksytty) kriteerit:

Opiskelija kertoo työhönsä vaikuttaneesta taiteesta tai visuaalisesta kulttuurista vain vähän.

Opiskelija hyödyntää lähdeaineistoa niukasti.

Kieliasussa on puutteita.

Liite 1: Opiskelijan muistilista

Suoritat lukiodiplomin itsenäisesti valvonnan alaisena, mikä tarkoittaa sitä, että työskentelyn aikana et saa opettajan ohjausta. Työn suunnittelun, teknisen ja materiaallisen toteutuksen tulee olla sinun tekemä.

Ennen lukiodiplomikurssia

- Tutustu tehtäviin hyvissä ajoin.
- Kerää valitsemaasi tehtävää varten taustatietoa sekä kuvallista että kirjallista materiaalia.
- Tee luonnoksia ja pohdi vaihtoehtoja jo ennen varsinaista lukiodiplomikurssia.
- Säilytä ja päivää luonnoksesi ja kokeilusi, koska voit halutessasi liittää niitä myöhemmin portfolioosi osoittamaan kuvallisen ajattelusi ja suunnittelusi kehittymistä.

Lukiodiplomikurssin alussa

- Täytä työ- ja ajankäyttösuunnitelma huolellisesti. Sen avulla voit seurata omaa työskentelyäsi ja ajankäyttöäsi.
- Ajankäyttösuunnitelman täyttäminen:
Kurssin tuntimäärästä (38 h) tehtävän antoon on varattu 2–3 tuntia.
Varaa portfolion kokoamiseen riittävästi aikaa kurssin lopussa.
Esseen kirjoittamiseen on varattu 4 tuntia kokeenomaisessa tilanteessa lukiodiplomikurssin päätteeksi.
Anna kopio työ- ja ajankäyttösuunnitelmasta kuvataideopettajallesi.
Tarpeen vaatiessa työ- ja ajankäyttösuunnitelmaan voi tehdä muutoksia kurssin kuluessa. Tällöin täytät lomakkeen uudelleen muuttuneilta osin ja annat siitä kopion kuvataideopettajallesi.

Lukiodiplomikurssin kuluessa

- Merkitse jokaiseen luonnokseesi päivämäärä, sillä portfolioista tulee ilmetä työskentelyprosessin kulku ja järjestys.
- Työskentelysi monipuolinen dokumentointi tukee ideoiden kehittelyä, ratkaisujen tekemistä ja helpottaa lopussa portfolion kokoamista. Eri työvaiheita voi dokumentoida valokuvaamalla tai videoimalla.
- Hanki hyvissä ajoin lähdemateriaali, jota haluat hyödyntää kirjoittaessasi esseitä.
- Pidä myös työpäiväkirjaa, johon merkitset muistiin sekä työskentelyn kulun, omat ideasi että pohdintasi. Voit hyödyntää muistiinpanojasi, kun kokoat portfolioa ja kirjoitat esseitä.

Lukiodiplomikurssin lopussa

- Kokoa kurssin päätteeksi arvioitava portfolio.
- Muista liittää portfolioosi myös työskentelysi itsearviointia:
Arvioi työskentelysi etenemistä, miten onnistuit tavoitteidesi ja päämäärtesi saavuttamisessa. Mikä oli vaikeaa? Miten ratkaisit ongelman? Mistä sait idean työhösi? Kuinka kehitit sitä eteenpäin? Perustele myös ilmaisumuotojen, tekniikoiden ja materiaalien valintoja.
- Jos muutit työskentelyn aikana lähtökohtiasi, niin kuvaa ja perustele muutokset portfolioissasi.
- Työ- ja ajankäyttösuunnitelma liitetään portfolioon. Sitä ei arvioida lukiodiplomin osana.
- Työpäiväkirjaa ei liitetä portfolioon. Sitä ei arvioida lukiodiplomin osana.

Liite 2: Opettajan muistilista

Ennen lukiodiplomikurssia

- Jaa lukiodiplomitehtävät opiskelijoillesi jo keväällä.
Tämä on tärkeää varsinkin silloin, kun diplomikurssi sijoittuu lukuvuoden ensimmäiseen jaksoon.
- Käytä lukiodiplomikurssin 2–3 ensimmäistä tuntia tehtäviin ja lukiodiplomiohjeisiin tutustumiseen yhdessä opiskelijoiden kanssa.
- Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta ja tukea työ- ja ajankäyttösuunnitelman laatimisessa lukiodiplomikurssin alussa.
- Pyydä opiskelijoita täyttämään työ- ja ajankäyttösuunnitelma (liite 3) sekä antamaan siitä sinulle kopio ennen varsinaista työskentelyn aloittamista.
- Muistuta opiskelijoita siitä, että mahdollisista koulun ulkopuolella tehtävistä osuuksista (ajankäyttö, raportointi) on sovittava etukäteen opettajan kanssa.
- Kehota heitä aika ajoin tarkistamaan laatimaansa työsuunnitelmaa ja aikataulua.
- Muistuta opiskelijoita myös portfolion kokoamisen edellyttämästä ajasta kurssin lopussa.

Lukiodiplomikurssin kuluessa

- Varaa hyvissä ajoin aika ja paikka mahdolliselle lukiodiplominäyttelylle ja arviointikeskustelulle.
- Tiedota tulevasta lukiodiplominäyttelystä.

Lukiodiplomikurssin lopussa

- Varaa kurssin päätteeksi 4 tuntia (esim. koeviikolla) esseiden kirjoittamiseen.

Lukiodiplomikurssin jälkeen

- Järjestä lukiodiplominäyttely ja töiden julkinen arviointikeskustelu muille opiskelijoille ja vanhemmille.
- Näyttelyn järjestäminen ja oman työn esittely on vapaaehtoista lukion toimintaa, mutta hyvä menetelmä kehittää kuvataiteen lukiodiplomia ja tehdä sitä tunnetuksi.

Arviointi

- Arvioi lukiodiplomit ensin itse.
- Pyydä toista arvioitsijaa arvioimaan lukiodiplomit itsenäisesti.
- Järjestä yhteinen arviointitapaaminen, jossa päätätte arvosanoista. Ellette pääse yksimielisyyteen, rehtori määrää kolmannen arvioitsijan.
- Laadi yhdessä toisen arvioitsijan kanssa lukiodiplomitodistukseen opiskelijan työn arviointikriteerit kuvataiteen lukiodiplomin ohjeistuksen mukaisesti (ks. 5. Lukiodiplomin arviointi).
- Pidä arviointipöytäkirjaa. Kummankin arvioitsijan allekirjoittama pöytäkirja tulee tallentaa lukion arkistoon.
- Lukiodiplomin arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja työn ansioita korostavaa.